

Τραπεζούντος Χρυσάνθου

Η Ορθόδοξη Εκκλησία Έναντι των Σύγχρονων Κοινωνικών και Ηθικών Ζητημάτων

- **Επίκαιρες προσεγγίσεις του φαινομένου της δυσβάστακτης παιδικής και γυναικείας εργασίας**
- **Η στάση της Εκκλησίας έναντι του Αλκοολισμού και της Εγκληματικότητας**

Ο περισπούδαστος γόνος της Κομοτηνής, Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος (Φιλιππίδης), μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών (1938-1941), μαζί με τους πεπαιδευμένους Μητροπολίτες Ηρακλείας Φιλάτερο Βαφείδη (Καθηγητή της Ιεράς Θεολογικής της Χάλκης και Μέγα Εκκλησιαστικό Ιστορικό) και τον Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας Γερμανό Στρηνόπουλο εκπροσώπησαν το Οικουμενικό Πατριαρχείο στην κατά την 8^η Ιουνίου 1930 συνελθούσα στο Άγιο Όρος, υπό την προεδρία του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσοστόμου Α΄ (1922-1938), Διορθόδοξη Επιτροπή όπου επρόκειτο να συζητηθούν διάφορα εκκλησιαστικά ζητήματα και να προπαρασκευασθεί η μέλλουσα Διορθόδοξη Σύνοδος.

Στην Διορθόδοξη αυτή Επιτροπή και κατά τις συνεδριάσεις αυτής ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος ανέπτυξε ενώπιον των εκπροσώπων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών πέντε αξιόλογες εισηγήσεις και μεταξύ αυτών και την υπό τον τίτλο: «Η Ορθόδοξη Εκκλησία απέναντι των συγχρόνων κοινωνικών και Ηθικών Ζητημάτων», στην οποία με ρηξικέλευθη και καινοτόμο σκέψη και ουδόλως φειδωλή κριτική για την παθητική στάση και της Ορθοδόξου Εκκλησίας προσεγγίζει ευαίσθητα και κοινωνικώς ενδιαφέροντα διαχρονικά ζητήματα, όπως είναι η δυσβάστακτη εργασία των παιδών και των γυναικών, η αυξανόμενη ανεργία και η αναγκαιότητα ενισχύσεως της εργατικής τάξεως, ο αλκοολισμός και η εγκληματικότητα στην κοινωνία.

Ο λόγος του Μητροπολίτου Χρυσάνθου, αν και εγράφη προ δεκαετιών, εντούτοις είναι ιδιαίτερα επίκαιρος, εάν ληφθεί υπ' όψιν ότι τα διαχρονικά αυτά κοινωνικά ζητήματα βρίσκονται και σήμερα σε έξαρση ανά την υφήλιο και καθιστούν απολύτως επιβεβλημένη την ενεργό δράση της Ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία έχοντας στο επίκεντρο της ποιμαντικής μέριμνάς της τον άνθρωπο οφείλει να γίνεται κοινωνός και μέτοχος των αγωνιών και δοκιμασιών των ανθρώπων κάθε τόπου και εποχής, καθώς και να πρωτοστατεί για την επίλυση των σύγχρονων κοινωνικών και ηθικών ζητημάτων αποβλέποντας στην επικράτηση του δικαίου.

Ο Τραπεζούντος Χρυσάνθος χωρίς ενδοιασμούς θέτει τον «δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων» και απερίφραστα γράφει τα εξής: «πάντες οι αντιπρόσωποι των Ορθοδόξων Εκκλησιών ευρέθημεν σύμφωνοι ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία απέναντι των σύγχρονων κοινωνικών και ηθικών ζητημάτων δεν συνεχίζει την πλούσια και ως προς αυτά ζωή της αρχαίας εκκλησίας, αλλά εμφανίζει σχετική στείρωση, ενώ είναι βέβαιο ότι, μέσω μιας ευρύτερας κοινωνικής δράσεως θα απέβαινε ευεργετικότερη στο ορθόδοξο πλήρωμα και θα εκμηδένιζε τις ενέργειες των λυμαιομένων την καθ' ημάς Ανατολή ξένων προπαγανδών.

Έτσι π.χ. για το ζήτημα της εργασίας των παιδών μικρή ή και ουδεμία πρόνοια δεικνύει η Εκκλησία προς ανατροπή της προώρου βιοποριστικής εργασίας των παιδών ή της προώρου εισόδου αυτών στα εργοστάσια και τα εργαστήρια καθώς

και της ευρέσεως των μέσων της συντηρήσεως αυτών μέχρι συμπληρώσεως της ανατροφής αυτών. Η πρόωρη βιοποριστική εργασία του παιδός και η πρόωρη είσοδος στο εργοστάσιο διακόπτει την εκπαίδευση και ανατροφή αυτού πριν αυτή επιτυχώς ριζοβολήσει και παραβλάπτει τη σωματική, πνευματική και ηθική ανάπτυξη του παιδός επί βλάβη αυτού ως εργάτου και ανθρώπου και χριστιανού. Πολλές φορές δε ως καρπό της προώρου αυτής βιοποριστικής εργασίας αποκομίζει το παιδί την σωματική ασθένεια, όπως την φυματίωση και την ψυχική διαφθορά.

Αλλά και περί του κοινωνικού ζητήματος της εργασίας της γυναίκας και ιδιαίτερα των νεανίδων η Εκκλησία δεικνύει μικρά ή ουδεμία μέριμνα προκειμένου να αποφεύγεται κάθε βαριά και δυσανάλογη προς την γυναικεία φύση εργασία ή επάγγελμα καθώς και να αποκρούεται κάθε εργασία που μπορεί να έχει ως συνέπεια την ηθική διαφθορά. Και περί της εν ορθόδοξω πνεύματι μορφώσεως της νεολαίας ευρέθη ότι ελάχιστα επιτελεί η Ορθόδοξη Εκκλησία, ενώ αφήνει η χριστιανική και ηθική και κοινωνική μόρφωση της ορθόδοξου νεολαίας να συντελείται από ξένα ιδρύματα και ξένες οργανώσεις. Είναι βέβαιο ότι ο ξένος, ο Αμερικανός π.χ. ή κάποιος άλλος από τη Δύση προερχόμενος και όλως αλλότριος προς την ψυχική φυσιολογία του Ορθόδοξου, είναι αδύνατο να καταρτίσει το νέο με ελληνορθόδοξο πνεύμα, επειδή ακριβώς εμπνέει στη νεολαία συστηματικώς την κατάπληξη προ του όγκου της Αμερικανικής χώρας και του πλούτου αυτής ή του όγκου του έθνους στο οποίο ανήκει η εκπαιδεύσουσα τη δική μας νεολαία οργάνωση ή το ξένο ίδρυμα. Έτσι επιτυγχάνει να υποτιμά και να περιφρονεί ο νέος τον μικρό λαό στον οποίο ανήκει και τον πολιτισμό του και την Εκκλησία του, και βαθμηδόν καθίσταται λεβαντίνος και προτεστάντης.

Ομοίως και προς την εργατική τάξη δεν δεικνύει η Εκκλησία την στοργή εκείνη και την ενεργό αγάπη και πρόνοια την οποία εδεικνυε η αρχαία εκκλησία προς τους δούλους και τους εργαζομένους στα μεταλλεία και λατομεία, με αποτέλεσμα να απομακρύνεται η τάξη αυτή από την Ορθόδοξη Εκκλησία, ενώ η μεγαλύτερη στοργή και μέριμνα της Εκκλησίας προς την τάξη αυτή θα έπειθε αυτήν ότι μπορεί και πρέπει να αγωνίζεται προς βελτίωση της οικονομικής και ηθικής αυτής θέσεως, βοηθούμενη προς τούτο και από την Εκκλησία.

Επίσης και στο κοινωνικό ζήτημα της ανεργίας ουδεμία συστηματική ενέργεια της Εκκλησίας υπάρχει. Δεν εννοώ, βεβαίως, ότι μπορεί και πρέπει η Εκκλησία να ιδρύει εργοστάσια για να ανεύρουν εργασία οι άνεργοι, αλλά μπορεί με συστηματική ενέργεια και χρησιμοποιώντας το κύρος της να ανακουφίζει, μέσω της ευρέσεως εργασίας για τους ανέργους, την δυστυχία τους καθώς και να αποτρέπει τα από της αργίας δεινά.

Στο μέγα ηθικό και κοινωνικό κακό, τον αλκοολισμό, η Ορθόδοξη Εκκλησία ελάχιστα πράττει. Έχει ειπωθεί ότι ούτε καν τον βαθμό της εκτάσεως του κακού αυτού γνωρίζουμε. Ομοίως και στο μέγα κοινωνικό ζήτημα της εγκληματικότητας θα έπρεπε η Εκκλησία δια της συστηματικής διαπαιδαγωγήσεως των χριστιανών όχι μόνο στο Ναό αλλά και στην οικογένεια να προλαμβάνει, καθόσον είναι δυνατό, το έγκλημα και όταν τελείται, να επακολουθεί η δια του Ευαγγελίου παρηγορία του εγκληματία και δια της μέριμνας προς την εγκαταλελειμμένη οικογένειά του η ψυχική σωτηρία πάντων.

Ανέφερα ολίγα μόνο παραδείγματα κοινωνικών ζητημάτων, τα οποία θα έπρεπε περισσότερο να απασχολούν την Ορθόδοξη Εκκλησία. Πώς και με πόση αγάπη πρέπει να ενδιαφέρεται και να ενεργεί η Ορθόδοξη Εκκλησία, δεν έχει ανάγκη να τα μάθει από τις ξένες Εκκλησίες και τις ξένες χριστιανικές οργανώσεις, αλλά θα πρέπει να αντλήσει από την πλουσιότατη σε ζωή και κοινωνική δράση αρχαία Εκκλησία».